TZ-one

UKRAJINSKO-ČESKÝ ČESKO-UKRAJINSKÝ

KAPESNÍ SLOVNÍK

- 20 000 hesel
- mluvnické minimum
- současná slovní zásoba
- hesla - významy - fráze

...pro každého

UKRAJINSKO-ČESKÝ
ČESKO-UKRAJINSKÝ
KAPESNÍ SLOVNÍK

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИЙ
ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
КИШЕНЬКОВИЙ СЛОВНИК

TZ-one
2013

UKRAJINSKO-ČESKÝ
ČESKO-UKRAJINSKÝ
KAPESNÍ SLOVNÍK

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИЙ
ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
КИШЕНЬКОВИЙ СЛОВНИК

TZ-one
2013

Informace pro uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v žádné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Používání elektronické verze knihy je určeno jen osobě, která ji legálně nabyla, a to v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Jakékoliv neoprávněné užití jako např. kopírování, úpravy, konverze do jiných formátů, prodej, pronájem, půjčování, darování, umísťování na servery, sdílení atp. je zakázáno!

první vydání 2013

© Ing. Vladimír Uchytil
© Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one (elektronická verze)

ISBN 978-80-87873-07-6

Zkratky
Список використаних скорочень

anatomie	*anat.*	анатомія
astronomie	*astr.*	астрономія
biologie	*biol.*	біологія
botanika	*bot.*	ботаніка
chemie, chemický	*chem.*	хімія
zdrobnělina, zkratka	*dem.*	скорочення
divadlo	*div.*	театр
ekonomie	*ekon.*	економія
elektrotechnika	*elektr.*	електротехніка
ženský rod	*f*	жіночий рід
filmový	*film.*	фильм
fyzika	*fiz.*	фізика
zeměpis, geografie	*geogr.*	географія
obchod	*obch.*	торгівля
mužský rod	*m*	чоловічий рід
lékařství	*med.*	медицина
hudba	*muz.*	музика
střední rod	*n*	середній рід
množné číslo	*pl.*	множина
básnicky	*poet.*	поетичний
počítače	*poč.*	комп`ютерна справа
politika	*pol.*	політика
náboženství	*reg.*	релігія
sport, sportovní	*sport.*	спортивний термін
telekomunikace	*tel.*	телекомунікації
zkratka	*zkr.*	скорочення

Mluvnické minimum

PŘEHLED UKRAJINSKÉ GRAMATIKY

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ

Abeceda, výslovnost a pravopis
Абетка, вимова і орфографія

Ukrajinská abeceda má v současné době 33 písmen:

А а, Б б, В в, Г г, Ґ ґ, Д д, Е е, Є є, Ж ж, З з, И и, І і, Ї ї, Й й, К к, Л л, М м, Н н, О о, П п, Р р, С с, Т т, У у, Ф ф, Х х, Ц ц, Ч ч, Ш ш, Щ щ, Ь ь, Ю ю, Я я

Písmeno **ь** nevyjadřuje hlásku, pouze měkkou výslovnost předcházející souhlásky: **серденько** [serdeňko], **батько** [baťko]; používá se na konci nebo uprostřed slova po souhlásce, nikdy nestojí na začátku slova.

Písmeno **Г, г** – laryngální (hrtanová) souhláska, vyskytuje se častěji a podobá se českému **h: гадка** [hadka], **газета** [hazeta].

Písmeno **Ґ, ґ** – zadopatrová závěrová souhláska, vyskytuje se méně často a podobá se českému **g: ґол** [gól], **ґвалт** [gvalt].

Písmena **я, ю, є**, pokud stojí na začátku slova či po samohlásce, apostrofu nebo měkkém znaku, se vyslovují s jotací, tj. **[ja], [ju], [je]: яма** [jama], **юнак** [junak], **стояла** [stojala], **свою** [svoju], **думає** [dumaje]. V pozici po souhlásce změkčují předcházející souhlásku a vyslovují se tedy jako **[a], [u], [e] - щастя** [ščasťa].

Písmeno **ї** vždy znamená jotovanou výslovnost, tj. **[ji]**; na rozdíl od předcházejících **я, ю, є** označuje dvě hlásky, např. **їда** [jida], **наїзд** [najizd].

Písmeno **Щ, щ** – označuje dvě hlásky **ш** a **ч – що** [ščo], **щастя** [ščasťa].

Písmeno **и** se nikdy nepíše na začátku slova, slovo vždy začíná písmenem **і**: індук, іній, ідеал, іспит.

Ukrajinština má pohyblivý přízvuk, který mění své místo podle tvaru slova, např.: сторон**а**-ст**о**рону, бород**а**-б**о**роди, р**і**чка-річк**и.** Ve slovníkové části přízvuk označujeme **podtržením hlásky ve slabice s přízvukem.** Na rozdíl od ruštiny nepřízvučné **[o]** nikdy nepřechází v **[a]**.

Se změnou přízvuku často souvisí i změna významu slova, např. в**и**кликати-викликати (předvolat-předvolávat), с**і**м`я (semeno), с**і**м`**я** (rodina). Souhlásky přízvuk mít nemohou, předložky a spojky jsou zpravidla nepřízvučné.

Podstatná jména
Іменники

Stejně jako v češtině rozeznáváme tři rody – mužský, ženský a střední. Podstatná jména užívaná pouze v množném čísle rod nemají. **Rod ukrajinských podstatných jmen je většinou stejný jako v češtině, proto gramatický rod** *m*, *f*, *n* **uvádíme pouze v případech, kdy se v obou jazycích od sebe liší.** Pro podstatná jména **mužského rodu** je typické zakončení na **souhlásku**, u názvů osob, zvířat a ptáků se občas vyskytují koncovky **-o, -a, -я** – студент, ліс, герой, батько, дядько, лелека, собака, Ілля; **ženského rodu** zakončení na **-a, -я,** jen zřídka na **souhlásku** – крейда, зоря, зелень, річ, ніч; **středního rodu** zakončení na **-o, -e** nebo **-a, -я** – поле, море, зерно, скло, дівча, курча, щеня, повітря.

Ukrajinština má pro skloňování 7 pádů, oproti češtině se však liší jejich pořadí: nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, instrumentál, lokál, vokativ. Podle gramatického rodu a povahy zakončení jsou podstatná jména sdružena do **4 skupin skloňování** s dělením na typy uvnitř skupin.

1. **skloňování**: podstatná jména mužského a ženského (případně společného) rodu s koncovkou **-а, -я,**
2. **skloňování**: podstatná jména mužského rodu bez koncovky nebo s koncovkou -**о,** středního rodu s koncovkou **-о, -е, -я** (kromě podstatných jmen, která nabývají při skloňování příponu),
3. **skloňování**: podstatná jména ženského rodu bez koncovky a podstatné jméno **мати**,
4. **skloňování**: podstatná jména středního rodu, která nabývají při skloňování přípony **-ат, -ят, -ен.**

Podstatná jména **1. skloňování** se dělí na jednotlivé typy s ohledem na koncovku 1. pádu č.j.: **tvrdý typ** s koncovkou **-а** (сестра), **měkký typ** s koncovkou **-я** (пісня), **smíšený typ** s koncovkou **-а** po **ж, ч, ш, щ** (вежа). Skloňují se podle vzorů:

č.j. сестр**а**, сестр**и**, сестр**і**, сестр**у**, сестр**ою**, на сестр**і**, сестр**о**
č.mn. сестр**и**, сест**ер**, сестр**ам**, сест**ер**, сестр**ами**, на сестр**ах**, сестр**и**
č.j. пісн**я**, пісн**і**, пісн**і**, пісн**ю**, пісн**ею**, на пісн**і**, пісн**е**
č.mn. пісн**і**, піс**ень**, пісн**ям**, пісн**і**, пісн**ями**, на пісн**ях**, пісн**і**
č.j. мрі**я**, мрі**ї**, мрі**ї**, мрі**ю**, мрі**єю**, на мрі**ї**, мрі**є**
č.mn. мрі**ї**, мрі**й**, мрі**ям**, мрі**ї**, мрі**ями**, на мрі**ях**, мрі**ї**
č.j. вез**а**, вез**і**, вез**і**, вез**у**, вез**ею**, на вез**і**, вез**е**
č.mn. вез**і**, вез, вез**ам**, вез**і**, вез**ами**, на вез**ах**, вез**і**

Podstatná jména **2. skloňování** se dělí na typy: **tvrdý** – podstatná jména mužského rodu bez koncovky s tvrdou souhláskou (kromě ж, ч, ш, щ) na konci nebo koncovkou **-о** a středního rodu s koncovkou **-о** (брат, батько, місто); **měkký** – podstatná jména rodu mužského bez koncovky s měkkou souhláskou na konci, část podstatných jmen na **-р**, podstat-

ná jména středního rodu s koncovkami **-е, -я** bez přípon při skloňování (вихователь, лікар, край, море); **smíšený** – podstatná jména mužského rodu s koncovkami ж, ч, ш, щ a středního rodu s koncovkami ж, ч, ш, щ před koncovkou **-е** (товариш, прізвище). Skloňují se podle vzorů:

Mužský rod, tvrdý typ:

č.j. брат, брат**а**, брат**ові**, брат**а**, брат**ом**, на брат**ові**, брат**е**

č.mn. брат**и**, брат**ів**, брат**ам**, брат**ів**, брат**ами**, на брат**ах**, брат**и**

Mužský rod, měkký typ:

č.j. учитель, учител**я**, учител**еві**, учител**я**, учител**ем**, учител**еві**, учител**ю**

mn.č. учител**і**, учител**ів**, учител**ям**, учител**ів**, учител**ями**, на учител**ях**, учител**і**

č.j. край, кр**ая**, кр**аєві**, край, кр**аєм**, на кр**аю**(кр**аї**), кр**аю**

mn.č. кр**аї**, кр**аїв**, кр**аям**, кр**аї**, кр**аями**, на кр**аях**, кр**аї**

Mužský rod, smíšený typ:

č.j. тов**а**риш, тов**а**риш**а**, тов**а**риш**еві**, тов**а**риш**а**, тов**а**риш**ем**, тов**а**риш**еві**, тов**а**ришу

č.mn. товариш**і**, товариш**ів**, тов**а**риш**ам**, товариш**ів**, тов**а**риш**ами**, на тов**а**риш**ах**, тов**а**риш**і**

Střední rod, tvrdý typ:

č.j. м**і**ст**о**, м**і**ст**а**, м**і**ст**у**, м**і**ст**о**, м**і**ст**ом**, у м**і**ст**і**, м**і**ст**о**

mn.č. м**і**ст**а**, міст, міст**ам**, міст**а**, міст**ами**, у міст**ах**, міст**а**

Střední rod, měkký typ:

j.č. м**о**р**е**, м**о**р**я**, м**о**р**ю**, м**о**р**е**, м**о**р**ем**, на м**о**р**і**, м**о**р**е**

mn.č. мор**я**, мор**ів**, мор**ям**, мор**я**, мор**ями**, на мор**ях**, мор**я**

Střední rod, smíšený typ:

j.č. пр**і**звищ**е**, прізвищ**а**, прізвищ**у**, пр**і**звищ**е**, пр**і**звищ**ем**, на прізвищ**і**,

прізвище

mn.č. прізвища, прізвищ, прізвищам, прізвища, прізвищами, на прізвищах, прізвища

Podstatná jména **3. skloňování** se nedělí na žádné typy a všechna se skloňují podle jednoho vzoru:

č.j. галузь, галузі, галузі, галузь, галуззю, в галузі, галузе

mn.č. галузі, галузей, галузям, галузі, галузями, в галузях, галузі

Podstatná jména **4. skloňování** se skloňují podle následujících 3 vzorů:

č.j. лоша, лошати, лошаті, лоша, лошам, на лошаті, лоша

mn.č. лошата, лошат, лошатам, лошат, лошатами, на лошатах, лошата

č.j. цуценя, цуценяти, цуценяті, цуценя, цуценям, на цуценяті, цуценя

mn.č. цуценята, цуценят, цуценятам, цуценят, цуценятами, на цуценятах, цуценята

č.j. ім`я, імені, імені, ім`я, іменем, на імені, ім`я

mn.č. імена, імен, іменам, імена, іменами, на іменах, імена

Podstatná jména **pomnožná** se skloňují podle následujících 4 vzorů:

ножиці, ножиць, ножицям, ножиці, ножицями, на ножицях, ножиці

сходи, сходів, сходам, сходи, сходами, на сходах, сходи

сани, саней, саням, сани, саньми, на санях, сани

вила, вил, вилам, вила, вилами, на вилах, вила

Přídavná jména
Прикметники

Přídavná jména se skloňují podle 3 typů: **tvrdého** s koncovkou **–ий** v 1. pádě jedn. čísla mužského rodu, **měkkého** s koncovkou **–ій** v 1. pádě jedn. čísla mužského rodu a **smíšeného** s koncovkovým komponentem **–лиций.**

Tvrdý typ, číslo jednotné

mužský rod: весе**л**и**й**, весе**л**о**го**, весе**л**о**му**, весе**л**и**й**/весе**л**о**го**, весе**л**и**м**, весе**л**о**му**

střední rod: весе**л**е, весе**л**о**го**, весе**л**о**му**, весе**л**е, весе**л**и**м**, весе**л**о**му**

ženský rod: весе**л**а, весе**л**о**ї**, весе**л**і**й**, весе**л**у, весе**л**о**ю**, весе**л**і**й**

číslo množné pro všechny rody: весе**л**і, весе**л**и**х**, весе**л**и**м**, весе**л**і/весе**л**и**х**, весе**л**и**ми,** весе**л**и**х**

Měkký typ, číslo jednotné

mužský rod: си**н**і**й**, си**н**ь**ого**, си**н**ь**ому**, си**н**і**й/**си**н**ь**ого**, си**н**і**м**, си**н**ь**ому**

střední rod: си**н**є, си**н**ь**ого**, си**н**ь**ому**, си**н**є, си**н**і**м**, си**н**ь**ому**

ženský rod: си**н**я, си**н**ь**ої**, си**н**і**й**, си**н**ю, си**н**ь**ою**, си**н**і**й**

číslo množné pro všechny rody: си**н**і**й**, си**н**і**х**, си**н**і**м**, си**н**і**/**си**н**і**х**, си**н**і**ми**, си**н**і**х**

Smíšený typ s komponentem –лиций, číslo jednotné

mužský rod: білол**и**ц**ий**, білол**и**ць**ого**, білол**и**ць**ому**, білол**и**ц**ий**/білол**и**ць**ого**, білол**и**ц**им**, білол**и**ць**ому**

střední rod: білол**и**ц**е**, білол**и**ць**ого**, білол**и**ць**ому**, білол**и**ц**е**, білол**и**ц**им**, білол**и**ц**ому**

ženský rod: білол**и**ц**я**, білол**и**ць**ої**, білол**и**ц**ій**, білол**и**ц**ю**, білол**и**ць**ою**,білол**и**ц**ій**

číslo množné pro všechny rody: білол**и**ц**і**, білол**и**ц**их**, білол**и**ц**им**,

UKRAJINSKO-ČESKÝ SLOVNÍK
УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИЙ СЛОВНИК

Aa

а ale, a; **це не мій брат, ~ її** to není můj bratr, ale její
абажур *m* stínidlo *n*
абетка abeceda; **за абеткою** podle abecedy, abecedně
абзац paragraf, odstavec
аби aby, jen aby, jen kdyby; **~ були гроші** jen kdyby byly peníze
аби-хто ledaskdo, kdokoli
аби-що ledasco, všelicos
або nebo, anebo, či, neboli, čili; **так ~ ни?** ano, nebo ne?; **~ ти, ~ я** buď ty, nebo já
аборт potrat
абрикос *m* meruňka *f*
абсолютний absolutní
абстарктний abstraktní
абсурд *m* absurdita *f*, nesmysl *m*, pitomost *f*
абсурдний absurdní, pitomý
аванс *m* záloha *f* (finanční); **авансом** na úvěr
авантюра *f* dobrodružství *n*
авантюрист dobrodruh
аварійність nehodovost, poruchovost
аварія havárie, porucha, závada; **ядерна ~** jaderná katastrofa
авиаквиток *m* letenka *f*
авиакомпанія letecká společnost
авіаносець *m*, **авіаносій** *m* letadlová loď *f*
авіасполучення letecké spojení
авиація *f* letectví *n*, letectvo *n*
авиашоу *n* letecký den *m*
Австралія Austrálie
австрі|єць, ~йка Rakušan, ~ka
Австрія *f* Rakousko *n*
автобус autobus; **туристичний/туристський ~** autokar
автовідповідач telefonní záznamník
автовокзал *m* autobusové nádraží *n*
автомагістраль dálnice
автоматизувати automatizovat
автоматичний automatický, mimovolný
автомобіль *m* auto *n*, automobil *m*; **~-карт** motokára *f*; **легковий/вантажний ~** osobní/nákladní ~; **потриманий ~** ojetý ~; **їхати/їздити на автомобілі ~** jet/jezdit autem
автомобільний automobilový; **~ завод** *m* automobilka *f*; **автомобільна черга/мийка** kolona *f* aut/automyčka *f*
автоперегони automobilové závody
автопричіп přívěs
автор, ~ка autor, ~ka
авторемонтна майстерня *f* autoopravna *f*, autoservis *m*
авторитет *m* autorita *f*

авторитетний autoritativní, hodnověrný, vážený
авторський autorský
автосервиз *m* autoopravna *f*
авторучка *f* plnicí pero *n*
автострада dálnice
автошлях *m* dálnice *f*
агент agent
агенство *n* agentura *f*, pobočka *f*; **Чеське телеграфне ~** Česká tisková kancelář *f*
агітувати agitovat
агонія agonie
агресивний agresivní
агрус angrešt
ад *m* peklo *n*, očistec *m*
адаптація adaptace
адвокат advokát
адже vždyť; **~ їм було набагато краще** ~ jim bylo mnohem lépe
адміністрація správa, administrace
адмірал admirál
адоптувати adoptovat
адреса adresa; **за адресою** na adresu
адресант, ~ка odesílatel, ~ka
адресат, ~ка adresát, ~ka
адресувати adresovat
адресник adresář
аеродрома *f* letiště *n*
аеролинии aerolinie
аеровокзал *m* letiště *n* (budova)
аеродром *m* letiště *n*
аеропорт *m* letiště *n*
аеротранспорт *m* letecká doprava *f*
аж až; **мені ~ страшно** je mi ~ úzko; **зібрали ~ три тисячі** vybrali celé tři tisíce
азарт *m* zápal *m*, náruživost *f*
азартний hazardní, riskantní, náruživý, vášnivý
азбука abeceda, azbuka
азбучний abecední; **азбучна істина** všeobecně známá pravda
азіат, ~ка Asij|ec, ~ka, Aziat, ~ka
азійський asijský
Азия Asie
айсберг ledovec (plovoucí)
академічний akademický
академія akademie; **Національна ~ наук України, НАН** Národní ~ věd Ukrajiny, NAV
аквалang akvalung
акваріум *m* akvárium *n*
акліматизація aklimatizace
акомпанемент hudební doprovod; **під ~** za doprovodu hudby
акомпанувати *hud.* doprovázet
акредитив akreditiv
акробатичний akrobatický
аксиома *f* axiom *m*
акт *m* listina *f*, dokument *m*, spis *m*, dějství *n*, akt *m*, čin *m*; **~ вандалізму** vandalský čin; **~ громадянської непокори** projev občanské neposlušnosti; **~ громадянського стану** matriční záznam *m*; **нормативний ~** právní norma *f*
актив *m* aktivum *n*
активний činorodý, aktivní
актор, ~ка here|c, ~čka
актриса herečka

ČESKO-UKRAJINSKÝ SLOVNÍK
ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

Aa

a і, й, та; **ty ~ já** ти і/та я; **~ tak podobně** ~ і тому подібне (і т.п.); **~ tak dále (atd.)** і так далі (і т.д.)
abeceda *f* алфавіт *m*, азбука *f*, абетка *f*
abecední алфавітний, абетковий, за абеткою
absence *f* невихід *m*/неявка *f* на роботу
absolutní абсолютний, необмежений
absolvovat закінчити, відбути
abstinent абстинент
abstraktní абстрактний
aby щоб
ač, ačkoliv хоча, хоч, дарма що
adaptace *f* пристосування *n*, перебудова *f*
adoptovat (syna) усиновити, **(dceru)** удочерити
adresa адреса; **na čí adresu** на чиєю адресою
adresovat адресувати
advokát адвокат
aerobik *m* аеробіка *f*
aerolinie авіалінії
aféra *f* скандал *m*, скандальна справа *f*
africký африканьский
Afričan, ~ka африкан|ець, ~ка
Afrika Африка
agentura *f* агенство *n*
agitovat агитувати
ach ах, ой, ох, ай
AIDS, syndrom získaného selhání imunity СНІД, синдром набутово імунодефіциту
akademický академічний; **akademická hodnost** *f* вчений ступінь *m*
akademie академія; **A. věd ČR** А. наук ЧР
akce дія, акція; **dotazníková ~** опитування *n*; **teroristická ~** терористичний акт *m*, теракт *m*
akceptovat приймати, прийняти, **(směnku)** акцептувати
akcie акция; **akcionář** акціонер
akciový акціонерний
aklimatizovat se акліматизуватися
aktivní активний, діяльний
akutní гострий, невідкладний,
akvárium *n* акваріум *m*
album *n* альбом *m*
ale але, проте, однак, зате
alej алея
aliance *f* альянс *m*, спілка *f*, об'єднання *n*; **Severoatlantická ~** Організація Північноатлантичного договору
alibi алібі
alimenty аліменти
alkohol алкоголь; **opojení** *n*/**otrava** *f* **alkoholem** алкогольне сп´яніння *n*/отруєння *n*
alkoholický спиртний, алко-

гольний
alkoholik алкоголік
almužna *f* милостиня *f*, подання *n*
amatér аматор
ambulance амбулаторія, санітарна машина
amen аминь
americký американський
Američan, ~ka американ|ець, ~ка
Amerika Америка; **Jižní/Severní ~** Південна/Північна ~; **Spojené státy americké, USA** Сполучені Штати Америки, США
amnestie амнистия
amnestovat амнистувати
analfabet неписьменний
analýza *f* аналіз *m*
analyzovat аналізувати
ananas ананас
anarchie анархія
anarchista анархіст
anděl ангел; ~ **strážný** ~ хранитель
anekdota *f* анекдот *m*
angažovat/se ангажувати/ся
angina ангіна; **hnisavá ~** гнійна ~
anglický англійський; **anglicky** по англійському, по англійськи
Angličan, ~ka англі|єць, ~йка
angličtina англійська мова
Anglie Англія
ani ні, ані; **aniž** навіть
anketa *f* анкета *f*, опитування *n*
ano так; **že ~ ?** правда?
anonymní анонімний
antibiotikum *n* антибіотик *m*
antikoncepce контрацепція
antikvariát *m* букіністична крамниця *f*
apatický апатичний, байдужий
apelovat апелювати, звертатися
Arab, ~ka араб, ~ка
arabský арабський
arbitráž *f* арбітраж *m*
arcibiskup архієпископ
argumentovat аргументувати
arch аркуш, лист; **autorský ~** авторський аркуш
archiv архів
aristokratický аристократичний
Arktida Арктида, Арктика
armáda армія
aroma *n* аромат *m*, пахощи *pl*
asi приблизно, коло, певне, мабуть, можливо, може
Asie Азія
asijský азийський
asistent, ~ka асистент, ~ка
asistovat асистувати
aspoň, alespoň принаймні, бодай, хоча б, хоч
ať щоб, хай, нехай; **~ chceme, nebo ne** хочемо ми чи ни
ateliér *m* майстерня *f*
atentát замах
Athény Афіни
atlas атлас
atrapa бутафорія
audit аудит
aukce *f* аукцион *m*; **dát do ~** пустити на аукціонний про-